

Re^o fm Jmo. No. ex de appel. Pasto-
ralis. Sed hoc intelligit Host. qn ex
gravi ca suspensus est. ex. de pur. ca-
int soliditudines. Sec^o si ex leui ca. pu-
ta ppter p^h scadatu. vl infamia so-
la. nec diu stetit etumax. Jde Gof. A
Jde in su. li. iij. ti. xxiiij. q. lxxxi. Vbi a
addit fm Hosti. Nota q qcuq est
excoicatus: etiā ab officio bñficio est
suspensus. ex. de appell. pastoral. q. fi-
sed nō ouerti. Jde qcuq suspensus est
ab officio: videt suspensus a bñficio.
ar. ex. de de. iug. c. diuersis fallacis
a. c. qd a te. h. nō cūtit. Jde qcuq sus-
pensus est a subdyaconali ordine.
suspensus intelligit a dyaconalia fac-
dotali sed nō cūtit. arg. ex. de cor. vij.
a. c. significauit Meh^o fact. qz cui in-
terdictū minoraz: intelligū infdicta
a maiora. ex. de sen. exco. cū illoz. Se-
q. Et suspensus a sacerdotibus: suspen-
sus est a potestatis bñ. sed nō ouertit
quis est suspensus a collatoe ordinuz
simple: suspensus intelligit a collatoe
dyaconij a presbiterij. A collatoe tñ
dyaconij a alioz inferior ordinuz
nō videt suspensus. ut innuit ex. de tēp-
or. Dilect^o filius in fi. a. c. lrās ad fi.
Allegata iura nō videt hoc pbae. Nā
c. dilect^o. nō declarat qz p simplici su-
spensioe: ab ordinādo intelligit solū
inhibita collatio p^h biterat^o a dyaco-
nat^o. In. c. autē lrās fuit facta p^hciat-
larē suspensio ab hijs duob^o ordinib^o
Seq^o: Cui interdictū ingressus ecclesie
interdictū officij intra eccliam nō extē
Ergo suspensus ab officio suo p^h ecclē-
siā intrat a binū officij audire. dum
tñ caueat qz nō officiet. Secus dicere
si eēt suspensus simpliciter a diuinis
qz tūc nec officiare possit nec cū alijs
audire. Hoc Hosti.

Sufurratio. q. dicitur susurriones
Re^o fm T. h. ij. q. lxxiiij. Sic
dicit Glo. R. d. j. susurriones di-
cuntur inter amicos discordia seminan-
tes. Detractores q. alioz bona negat
vl minuūt. Cōtumeliosi q. intēdunt
honorez auferre. Et de hijs duob^o s.

Detractio. a s. Cōtumelia. A. vbi de
hijs etiā lati^o s. Et idem qd hic: nō-
in su. li. iij. ti. xxiiij. q. cclxl. B

Sed qd horū est graui^o Re^o s. T. h.
ij. q. lxxiiij. Sufurratio graui^o est.
Nā tanto aliq^o nocuitū graui^o est
q^o tō bonū qd tollit meli^o est Melior
est aut amicitia q^o fama q tollit p de-
tractōez. qz fama ad hoc maxime ne-
cessaria est: ut homo ydone^o habeat
ad amicitia. Jde amicitia est melior
q^o honor: q tollit p cōtumelia. sic et
amari est meli^o q^o honorat. fm p^hm
viij. ethi. Vñ bñ s. Eccl. vj. Amico
fidei nulla est cōparatio. Et Eccl. v.
Denotatio pessima sup bilinguē. Su-
furratori aut odij inimicitia a cōtus-
melia. A Jde in dicta. q. cclxl. B

Tabellio est publica pso-
na bñs officij scribēdi i-
strumta ad sacēdū fidē.
A. Hoc dēm fuit glose-
rap. ut in su. li. ij. ti. viij.
questione. iij. B

Vtz derici exere^o possint officij ta-
bellionat^o. Re^o fm Ray. Cleric^o in sac-
eis ordinib^o constitutus est penit^o intē-
dictū officij tabellionat^o. a si ill^o ha-
beat: ad dimittēdū sūt appellēdi p s.
tractōz: bñficij appellatōe postposita
ex. ne de. vl. mo. sicut. Et idē: credo si
sūt in minorib^o a habeant sufficiētia
bñficia. ar. ex. de postu. derici. Sed ut
addit Jmo. si illi q sūt in sac^o inst^oza
officerēt antequā eis interdicerē: vale-
rēt. als nō Et intelligit fm Host. qz
nō valerēt in secularib^o negocijs ut do-
cet repleta p^hdicti. c. sic. h. in ecclāsticā
valerēt. A Jde in dicta. q. iij. B

Vtz ep^o possit in ecclāsticā cōstitutē
dericiū tabellionē. Re^o fm Ray. Pōt p
totā suā dyocēsim. cui cura omniū est
omissa. x. q. j. regēda. xij. q. j. ep^o. et
c. p^h apim^o. Et si fecerit poterit ille vō-
ri ad scribēdū acta ecclāstica for. Als
vbi tabellio nō hēt: due honeste pso-
ne s^orogabūf. ex. de pba. qm contra
fallam. Et sic intellige qz derici pnt
esse notarij pape. v. q. j. Quidā. Sed

tamē cōstitutus a papa poterit cōfiteri
 cere instrumētū ubiq; cōstitutū aut ab
 epō nō habz ptāte; eē dpo cōsim illi
 q̄ ipm cōstitutū ff. de iu. o. iu. l. si. Sed
 tñ si simplr cōstitutū sit tabellio maxi
 me ab epō q̄ h̄et sup hoc p̄uilegium
 p̄t etiā istevbiq; A. Host. p̄ p̄dicta
 subdit. Sed a diā p̄t q̄ ex q̄ q̄s sim
 plr cōstitutus est tabellio ab illo q̄ ha
 bet h̄ac ptātem: p̄t vbiq; cōficere instru
 menta. sicut p̄sbiter seml ordinatus
 vbiq; celebrat. ut in dicta. q. iiii. B.
 et nota q̄ tabellio ecclāstic⁹ non debet
 cōficere instrumētū in sclaribus. nec se
 culatis in rebz pure ecclāsticis. qz hoc
 ouersatio nō debz eē p̄mixta. ij. q. vii
 laycos. vñ notarij clerici i curijs p̄i
 apū phibentur esse scriptores. ex. ne
 de. vñ monach⁹ s̄mā. q̄ne q̄s q̄. A.
 Ite in dicta. q. iiii. B.

Utrū religiosi possint exercere officium
 tabellionat⁹. R. fm Jo. an. sup.
 c. ut officiu de here. li. vi. q̄ sic dicit p̄
 hanc lrām bñ p̄ q̄ tabellio fact⁹ mo
 nach⁹ nō p̄t exercere tabellionat⁹ of
 ficiū in alijs q̄ extra hereticos. ut d̄m
 est s̄. Heretic⁹. ij. q̄. xvij. q̄ ināpit. in
 examinātōe. Et hoc idē p̄t; in q̄dā eē
 ua. bñ facij octauū. de offi. or. in dez
 cre. superioribz circa mediū. Et idē p̄ba
 tur olim p̄ d̄re. ex. ne de. vñ mo. sic.
 C. de sacrosā. ec. l. antep̄. xvij. q. j. no
 uay. C. de ep̄is. a de. l. Placet. Tñ sic
 notat Wil. in spe. vetera instrumēta
 oplebit. s̄ noua nō assumet. ff. fami.
 heras. l. alienatōnes. a ex. de iudeis.
 iudei. cū similibz.

Tallia siue exactio siue collecta
 siue quæsta. Vtrū dñi tpales
 possint imponē sbditis suis si
 ue exigere tallias. R. fm Ray. Illā
 p̄t dñs imponē vñ exigere. de q̄ ouene
 rūt scāz. vñ añcessoribz suis bona fide
 a sine vlla coactōe: sicut solet fieri cā
 māsi vñ vñle: qñ de nouo cōbūtur q̄
 daf aliqd vñ p̄mittit census annu⁹
 a hmōi. Oia ergo hmōi dū tñ nō sint
 pacta turpia vñ extra dñi h̄ate exigūz
 nā q̄libet in traditōe rei sue p̄t impo

nerē legē quā vult. ext. de cōdi. app.
 vñ. xvij. q. ij. Eleutheri⁹. Rā a sciē
 tiā volēti nō inferē dol⁹. C. de trāsac.
 cū donatōnis. et pacta custodiri dñt.
 ex. de pac. antigon⁹. Quicqd ergo sb
 dit⁹ de hmōi sbtraheret furtū faceret
 vñtū si in instō positū est indiffini
 te q̄ soluet q̄stam vñ talliā intelligo
 q̄ dñs debz eā moderate petere inspe
 ctis cōditōibz. ex. de cōsi. cū apls. i. si.
 xv. q. iij. ca. vlti. Immo fm Wil. si dis
 cas q̄ dñs possit iponere q̄stā vñ talz
 hā fm bñ placitū suū nihilomin⁹ mo
 derāda est ad arbitriū bo m̄viri. s̄ vñ
 dñs vltra p̄dicta exigat coacte p̄ se l
 p̄ suos directe vñ indirecte tenet resti
 tuere. d. xvij. de eulogijs. j. q. ij. Pla
 cuit. a. c. p̄ pio. Et s̄ cogere indirecte
 qñ negat sbditis iusticiā vñ nō defen
 dit eos ut sic aliqd extorq̄at. vñ infu
 nuari facit q̄ vult aliqd h̄ie. Sec⁹ est
 si recipit aliquid sp̄ote oblatū nulla
 fraude adhibita. Ite; sec⁹ est de h̄ijs
 q̄ more sūt serui. qz res eoz sūt dñi.
 Peccat tñ dñs si nimis grauāt eos s̄
 nō tenet ad restitutōz. A. Hoc dictū
 de seruis fuit Vl. q̄ etiā cō. p̄dās. q̄bz
 etiā cō. hosti. a. th. Et addit Th. in
 epist. ad dudissam lothringie q̄ p̄i
 apes trax a deo sūt instituti. nō q̄dem
 ut p̄ria luca querāt s̄ ut cōem vtili
 tatē popul̄ p̄curāt a iō instituti sūt eis
 reddit⁹ ut ex illis viuētēs a spoliātōe
 abstinerēt Vñ i. Ezech. xl. v. s̄. q̄ p̄i
 api erit possessio i istahela nō de p̄la
 bñ vltra p̄lm meū p̄i apes. B. De
 mā dicte. q. vide sup. Dñs. q. ij. Et ibi
 agit de casibz in q̄bz dñs p̄t a sbdit
 exigere vltra cōsuetum.

Quid de q̄busdā dñis q̄ nihil p̄dā
 piūt n̄ tallias. R. fm Ray. Si tallia
 est antiq̄. a creditur pbabilr q̄ ex cā
 iusta imposta fuerit: p̄t exigi. ita tñ
 q̄ ipse dñs impleat si quid ex illa cā
 implere debeat. Si vñ ex noua. a nesci
 tur iusta cā: nō debet exigere. a si rece
 perit debz restituere. xiiij. q. vj. Si res
 A. Concor. Vl. ut in sum. co. titu. q̄
 xxx. vj. B.

Quare sciri pot tallia ex iusta causa fuisse imposita. R^o fm Wil. Pot hoc sciri: v^l p instrumenta inde confecta. v^l si ita seruatum est a tpe a q non extat memoria. qz tunc presumit iusta ca. ar. rii dis. illa. nisi violenta sit prescriptio in contrarium sic de prescriptoe di s. Prescrip^o q. viij. A. ibi pza in c. epm. de prescri. ti. vj. q prescriptio est regularit p al legate cursu tps an? micij non extat memoria. Q. d. xij. est fm eundem Wil. a in su. co. t. q. xxxviii. nisi violenta sit prescriptio in contrarium. B.

Quid de quibusdam q allegantes consuetudine accipiunt a seditis de mobilibz qeqd voluit. et precipue expoliant eos qn suspicant illos velle trahere ad aliu R^o fm Wil. Tales dñi peccata tenent ad restitutoe: ut tactu est in q. ij. n. q si certu forsitan eet q a principio i possessione terre fuisset expse imposituz tale onus tolerari posset du tn vltra modu non grauet eos. nec manentes nec recedentes. A. a du tn non fuerit impositu p malicia v^l fraude s; cu. Wil. Et pdictis Con. vl. a addit. Sed p habile non est hmoi consuetudine nimis seruilem inducta ee de voluntate seditoz. sed p coactoz a violentia supioz. Dicit tn idem Wil. q in hoc casu a s; libz qui tolerant ab ecclia p eo q aliq ibi pot ee dubitatio de iure aut de facto non credo simple ee denegada absolutoe; sed facienda est cu qda tn dubitoe a ptestatoe sic. Absoluo te de h in qtu possu: sed timeo v^l credo q non sufficiat tibi ad salute. nisi alit te habuerit in hoc casu. ut in su. co. t. q. xxxix. B.

Vtru dñs possit vendere baliuis et hmoi tallias a officia in seditos. R^o fm Th. in qda epla ad duassa; brabantie. Apls dicit sic. Multa licet h non omnia expediunt. Cu aut baliuis a officialibz vestris nihil emittat: nisi tpahs officij ptate: non video qre non licet vobis vende hmoi officia. du talibz vendatis de qbz possit presumi q sint vtiles ad hmoi officia exercenda. et non tanto pco vendat officiu ut rez

cupare non possint sine grauamie seditoz. Sed tn talis venditio oino expediens non videt. Prio q frequenter contingit q illi q esset magi ydonei ad huiusmodi officia sunt paupes ut officia emere non possint. qm ee si tales diuites sint tn qz boni sunt: non ambiunt officia nec inhiat ad lucra. Seqt ergo qz ut plurimu illi officia emut q sunt peiores a seditos vios opprimetes. vn magis expediens videt ut bonos a ydoneos ad officia vna eligat qz ee inuitos si necesse fuerit ad suscipienda illa officia expellatis. qz p eoz bonitate et industria magis accrescet vobis a seditis vestris q de pdicta officioz venditoe acqreere valeatis. Et hoc consiliu dedit moyfi cogit su. puidet inqt de o plebe viros sapientes a timetes deu et q oderint auaritia. et constitue eos tribunos a centuriones: qnq genarios et decanos q iudicet pplm oi tpe. A. Idem in su. co. t. q. xl. Clar est at q dicta officia regimie vendi strictissime prohibent. a statutu est q non eligat ambidit v^l pco. sed viri pbate vite a talit assupti nihil dnt p officijs dare. Immo int gesta dnt iurare se p hmoi officijs nihil debisse: v^l postmodu nu q daturus p se v^l imposita psona titulo donatois. venditiois v^l quamq alio velamto. Et ob h exceptis salarijs nihil penit ta in admistratoe pfitos. q p depositu officiu p aliq pfito merueat accepturos a si qs ausus fuerit pstita sacra negliget: nomo aduersus accipiet: s; ee ad ausus date; accusadi cuq taq crimē publicu cōcedi? facultas. qdrupla pena eu q cōuict? fuerit modis oibz feriedo. C. ad l. iul. repe. l. h. B.

Vtz hcat dñs recipere mutuū a talibz official. ita q satisfaciāt sibi de officio. R^o fm Th. in pdicta episto. Ad h vide? dicēdu. q si pacto mutuū de? ut officiu recipiāt absqz dubio pactu est v^l furariū. qz p mutuo accipiūt officij ptate. vn in h dat. eis occasio;

peccandi a ipsi etiā tenent resignare officio tale acq̄sito. Si tñ officiu gratias deberitis: a postmodū mutuū re- ceperitis: ab eis q̄s de officio recipere possent s̄ absq̄ om̄i pctō possent fieri. A. Jd̄ in sū. co. ti. q. xli. B.

Vtz p̄sone eccl̄astice debeāt p̄sol- uere exactōes v̄ tallias. R̄o. s̄ nullo. nec licz laycis exigere ab eis ec̄ v̄ne possessionū suay domoy aut p̄diorū ec̄ de immu. ec. q. nōnulli. h. vj. A. n̄ p̄dia fuisset per prius p̄dictis exactō mb̄ s̄biecta. Tūc em̄ trāseūt cū onere suo. ut s̄. Emunitas eccl̄e. f. ix. S. p̄ fito q̄ q̄s v̄r̄ d̄ns est. a q̄ nihil p̄m̄ tus p̄cipit. q̄s v̄r̄ credibile est q̄n ad min⁹ a s̄ditis recipiat iusticias a se q̄nt cū in exercitu in bello iusto. Si tñ ita verū sit q̄ nihil p̄cipit credo saluo meliori iudicio diāt Ray. q̄ d̄nt ali- q̄d int̄ se statuere q̄s de s̄bi in signū s̄biectōnis ne als̄ inutilit̄ videat̄ ec̄ pe- nes cū d̄nū rei sue. ar. optimū ad h̄. xvij. q. ij. Elutheri⁹. a. j. q. ij. si q̄s obierit. Si at̄ dubitet̄ q̄d aut q̄ntū illis debeat ec̄ credo q̄ d̄nt ob̄suat̄ q̄s in vicinis villis v̄ castel̄ v̄ puincis ob̄suat̄. ita tñ q̄ illa villa nō grauet̄. Vel si diuise sint consuetudines ea q̄ mi- n⁹ soluit eligat̄ ec̄ de consue. cū olim in fi. ex. de cōsi. ex pte in fi. a. ca. sup. eo. Et h̄ totū intelligo nisi ipse v̄ aliq̄s de antecessorib⁹ suis v̄diderit v̄ dona- uerit eis illis q̄s in s̄biectōis signū cō- fuerit p̄cipere. tūc em̄ nō p̄t aliq̄d pe- tere. Cō. Vl. a. Hosti. Et addit Hosti. q̄ hec vera sūt. nisi extra d̄nū p̄scrip- sisset libertatē. ut i sū. e. ti. q. xxx. vij. B.

Ad māz talliaz p̄t optet̄ s̄. Pedagiū Imperat̄ia vide s̄. Sobrietas a etiā s̄. Ebrietas.

Testamentū. j. cōiter Quis p̄t facere testam̄tū. R̄o. s̄m Goff. Quilibet p̄t facere q̄ nō phibet̄. Prohibet̄ aut̄ priō filiū familias n̄ de p̄cilio castreū v̄ q̄si. ex. de sepul. licz. li. vj. Rec̄ p̄t relinq̄re aliq̄d p̄ aīa sua sine p̄ris assensu. S. bñ p̄t eligē sepultūz rā si sup̄ pubertatē sit. ut h̄c s̄. Sepul-

tura. ij. f. ij. A. Hoc ec̄ h̄c in dicto. c. licz. B. Jtē phibet̄ ipubes. Jtē seru⁹. Jtē furiosus nō h̄ns lucidū int̄uallū Jtē p̄dig⁹ cui est administratō bonoy in dicta. Jtē mut⁹ q̄ nihil loq̄t. Sur- d⁹ q̄ oīo nihil audit. ut in Insti. q̄b⁹ nō est p̄ fa. testa. p̄ totū. A. Et ibi p̄t q̄ testam̄tū nō videt̄ si in dictū adm̄i- stratōis bonoy v̄ sup̄dicte infirmita- tes p̄fectō; aduenierit. a q̄ si fur- dia muti fuerit literati: p̄nt testari. ut ibi d̄ in. f. sepe. B. Cec⁹ at̄ p̄t cū so- lemmitate q̄ h̄etur. C. q̄ p̄. fa. testa. l. hac cōsultissima. A. Et ibi req̄rāt q̄ ha- bēt sup̄ hoc cōsulere. B. Jtē a illi q̄ pro- prijs renūciauerit. a nihil h̄nt ut in- gressi mōsteria. in Autē. de mō. f. id. C. de sacrosan. ec. Autē. ingressi. xix. q. ij. q̄ ingreditib⁹. Sed si q̄s filios h̄ns mōsteriū ingredit̄ nullo cōdito testam̄to p̄mittit̄ ei diuidē cū filijs. a int̄ eos p̄ticipat̄. ut i autē. de s̄. epi. f. si q̄ mulier. xix. q. ij. si q̄ mulier. A. Jbi d̄: q̄ si h̄ns liberos ingredit̄ reli- giōez; anq̄ de reb⁹ suis int̄ eos dispos- nat liceat̄ ei postea inter eos diuidere legitima nulla diminuta. a q̄s eis n̄ de- deūt mōsterio optet̄. S. si oēm s̄bsta- tiā int̄ filios diuidē voluerit p̄pua sua p̄sona filiis cōnumerata v̄nā sibi p̄te; oib⁹ modis retineat̄ q̄ debeat iux̄ mō- sterij optere. Si v̄o in mōsterio mori- at̄ anteq̄ int̄ filios legitimos diuidat legitima; p̄tē sibi p̄cipiat. Reliq̄ v̄o s̄b- stantie p̄s mōsterio optat̄. B. Dōt ec̄ facere testm̄ q̄nūq̄ anq̄ p̄fessio; cū ad seculū reūti possit. ex. de regu. statu. m⁹. A. Jd̄ in sū. co. li. ij. t. v. q. c. s̄m Hosti. B. Vtz at̄ cleric⁹ possit facere testm̄. h̄c s̄. Cleric⁹. ij. f. ij. H̄ere- mite q̄ si nō renūciauerit p̄rijs; nec se alicui eccl̄e tradiderit vitā mutā do testare p̄nt als̄ nō. xix. q. ij. f. ec̄ tra paul⁹. A. Jd̄ in sū. co. t. q. c. s̄m Hosti. B. Jtē testam̄ta publicoy v̄su- rarioy sūt irrita ip̄o iure ec̄ de vsur. q̄ q̄. li. vj. A. vbi p̄t q̄ hoc est v̄r̄ nisi p̄i fecerint cautionē seu satisfactōez s̄m formā ibi traditā. B.

¶ Vtq; religiosus in epum p̄motus possit testamētū facere. R^o fm Tho. ij. ij. q. dxxxv. Nullo mō pōt. qz sola di spēsatio rez eccl̄asticay ei cōmittit̄ q̄ morte finit̄ ex q̄ testamētū ināpit valere. Si tñ ex cōcessiōe pape testamētū faciat non intelligit̄ de p̄po testm̄ facē s̄ aplica auct̄e intelligit̄ ampliata p̄ testas sue dispēsatiōis ut possit valē p̄ mortē. A. Jdē in sū. e. t. q. dñ. B.

¶ Quid si q̄s aliquē testari phibue rit. R^o Ab ei⁹ erit hēditate repellēd⁹ ut C. Si q̄s ali. test. phi. l. ij.

¶ Quot testes oꝝ q̄ sint in testamēto R^o Regulant̄ fm leges septē testes req̄runt̄ in Insti. eo. f. fi. et C. eo. l. hē cōsultissima. Hoc tñ fallit. qz qñq; va let sine teste. ut si miles in bello scriz bata moriat̄. C. de mili. testa. l. mili tes. A. Jbi p̄ q̄ hoc locū habz in testa mēto cōfecto tpe q̄ i militia morif vul nerat⁹. siue scripserit in dipso siue in tra siue vbiāq; B. Qñq; sufficiat vn⁹ ut si fiat corā impatorē. C. eo. l. om̄iū. A. Et ibi p̄ q̄ iste testis ē ipse ipator cū fuerit supplicatu; p̄ instituēdo here dē aliquā certā psonā. B. Qñq; duo ut in f̄ filios. C. eodē. l. hac cōsultissimā. ¶ Ex impfecto. v̄ si in trituuo. A. i. n̄ in militia tpe q̄ morif. B. testes mi les. ff. de mili. testa. l. luti⁹. Silt etiā in hijs q̄ sūt ad pias cās. ex. eo. cum esse. a. c. relatū. Qñq; tres v̄ q̄tuor ut ex sp̄ali p̄uilegio. C. eo. l. si n̄ sp̄ali a. l. si vn⁹. A. Et hijs legibz p̄ q̄ istud p̄uilegiū nō magis artat̄ ad hūc nu mex triū v̄ q̄tuor q̄ ad aliū. B. Qñq; qñq; videt̄ i testamēto rustici. C. de e. l. fi. A. Jbi p̄ q̄ hoc obtinet̄. qñ testa mētū sit in loco vbi septē testes habei nō p̄nt. B. Qñq; etiā octo req̄runt̄ ut qñ testator vult testari in scriptis a nescit lrās. ut in dicta. l. hac cōsultissi ma. Adutēdū q̄ p̄dicta solēmitas te stiu; abrogata videt̄ p̄ ius canonicū ac etiā d̄mū p̄ q̄s duo v̄ tres si v̄ dig ni testes sufficē videt̄ fm Jo. lx. rap. ut in sū. eo. ti. q. ciiij. Et de h̄ lati⁹ dēz est s̄. Eccl̄a. j. f. v. in additiōe. B.

¶ Quid si testator nō vult q̄ testes sciāt tenorē testamēti sui. R^o Pōt fa cere testamētū q̄s s̄ in scriptis. i. q̄ ipē primo testamētū scribat. v̄ eē scribi faciat. a postea cartā clausā repūtet testibz dicēs. Hoc ē testm̄ meū. v̄ go q̄ sigilletis a s̄scribatis. v̄s. C. e. l. hac cōsultissimā. S; tñ p̄ hūc modū facē testamētū nō est tutū. qz multas obf uātiās req̄rit. q̄ freq̄nt̄ cū n̄ obfuenf oꝝ q̄ nō valeat testamētū meh⁹ est q̄ fiat sine scriptis. s̄ qñ scribi p̄ notoriū tm̄. B. .z.

¶ Quibz v̄bis debeat fieri testamētū R^o Nō refert si dicat. P̄ etz herede in stituo. v̄ volūtate meā ei⁹ dispōm̄ cō mitto. qz n̄ videt̄ de cōdē intestat⁹ eē cū tibi. Nec curādū ē de v̄bis testa tor dūm sint t̄lia p̄ q̄ de volūtate cō stet. C. eo. l. fi. A. Jdē in sū. eo. ti. q. cvj fm Host. q̄ etiā dicit q̄ ob hāc cām error noīs nō nocet ut ibi. B.

¶ Vtq; in scdō testamēto op̄reat fieri mētō; de p̄io. R^o ut nō. xvij. d. qm̄ A in glo. B. Diēdū q̄ nō oꝝ. n̄ in duo bz casibz. Vn⁹ si factū fuit testamētū int̄ liberos. C. eo. l. Hac cōsultissimā. ¶ Ex ip̄fecto. a autē. ibi posita. Nec int̄ liberos. A. Ii⁹ si testator ipse legē sibi ip̄suoit. puta si in p̄iozi testō dixit. si fecero aliis testm̄ n̄ valeat. n̄ vale at n̄ dixero. p̄z n̄ t̄l. tūc ei faciēdo se cūdū oꝝ q̄ faciat mentōez de p̄io. ut ff. de legi. iij. l. si q̄s in prim. A. Jdē in sū. eo. ti. q. cvij. B. q̄ si q̄s velit cassā re testamētū primū a nō facere scdm̄ nō p̄t nisi iā p̄ ditiū primū sit lapsū sū decennū. a corā tribz testibus di xerit nolle valere primū. A. Jdem etiam si hoc dixerit inter acta. ut in l. que sequit̄. B. C. eo. l. sanximus. A. De hac solēmitate dicēdū sicut di ctum est supra. in f. Quot testes. B.

¶ Qualiter cōfirmet̄ testamentum R^o Per mortem testatoris. ut h̄tur Hebr̄e. ix. Sed ante mortē qñq; mu tari pōt. etiam si pacto cōuenerit ne mutet̄. C. de pac. l. pactum q̄s dotati. A. Jdē in sū. eo. ti. q. dñ. B.

Testamentū. ij. quātū ad insti-
tutōem heredis et substitutio-
nem. In testamento tenetur
q̄libz instituire sibi heredē aliq̄ue vel
aliq̄s collegiūa hmōi. Sine instituti-
one heredis nō eēt factū testamētū. ut
C. eo. l. i. ubem. q. q. si nō fuerit. Et si
q̄dē testator habeat descēdētes v̄l ascē-
dētes. illos tenet hēdes institue saltē
in eoz legitima. C. s. inoffi. testa. Au-
ten. nouissā de q̄ hēs s. Legitima. A.
Ibi solū s. de legitima descēdētū. Le-
gitima hō ascēdētū cū nō sit innoua-
ta videt q̄rta ps ut in insti. de inoffi.
testa. q. si. Iā a ipsi p̄nt agere cōtra
testamētū filioz utz eo. ti. in p̄i. a. h.
m̄si testator aliq̄s dictis descēdētibz
seu ascēdētibz in testamētū reliq̄rit. tē
cū nō rūp̄it testm̄. s. sup̄let q̄s mi-
n̄ fuerit legitima. C. de inoffi. testa. l.
om̄i mō. cū seq̄ntibz. a. sic nō tenet te-
stator eos p̄āse institue. D. q. si nec
descēdētes nec ascēdētes habeat tūc s. z.
leges p̄t institue alios q̄scūqz. A. Si
tū institueret infames aut turpes p̄-
sonas tūc s. s. v̄l sorozes p̄nt rūpe te-
stamētū a sibi totā acapē hēditatē. C.
de inoffi. testa. l. fr̄es. a. in inst. de inof-
fi. testa. q. soroz. B. Tū ut ait tho. in q̄
dā. q. de q̄libet si p̄m̄q̄ indigerēt illa
hēditate indigētia manifesta tūc te-
net eis hereditatē dimittē. nisi essēt
malia hmōi bonis indigni. Et dico te-
net ex debito honoris p̄ntalis. q. cūz
p̄cip̄it honorare p̄em a m̄em̄ p̄cip̄i
eēt honoratē p̄ntelā in h̄ijs q̄ ad p̄nte-
lā p̄tinēt. si aut nō indigerēt manife-
ste. p̄t libere in alios refundē. dicēte
saluatore. Da paup̄ibz a seq̄re me. A.
Ibē in sū. li. ij. t. v. q. xvij. vbi a ad-
dis. Sec̄ tū est in q̄busdā tr̄is de iurē
cōsuetudinari. In q̄busdā em̄ tr̄is te-
stator p̄t ex iure patrie cuiusqz vult
rō suā dare v̄l vendere. Aliubi succē-
dit vn̄ p̄riogem̄. aliubi vltio ge-
mit. aliubi oēs p̄ diuisiōes. Igit̄ si cō-
suetudo q̄ iuri equaler dat alicui hē-
tiā hberā. aut alteri cōferēdo v̄l totā p̄-
ptē hereditatis. nō p̄iudicat alicui

faciēdo q̄s p̄t de iure. Nota tū cōsue-
tudines irratōnabiles eēt circa hoc re-
p̄bati. Vñ Imo. q̄rt̄ scribēs ad q̄s
dā ep̄s th̄xonomie reprobat cōsuetudi-
nē v̄l statutū sup̄ h̄ q̄ null̄ p̄ssit in-
vltiawolūtate legatē ecclesiis v̄l alijs
p̄ijs loci aut q̄buscūqz p̄soms plus q̄
qn̄qz solidos vsuatis monete a p̄cip̄
hmōi statuta denūciat p̄nt̄ n̄ tenē D.

In quō testator p̄t substituire alii
heredē q̄ debeat succēdē p̄rio heredi. R̄o
Si testator habeat filios impuberes
p̄t eis substitue q̄scūqz velit. q̄ succēdēt
eis si nō venerūt ad pubertatē. ut C.
de impu. et alijs substiti. l. si testō. A. Et
ibi patz q̄ talē substitut̄ s. direct̄ heres.
a. sic totā capit hēditatē sine alijs
q̄ diminutōe. D. Si hō venerūt ad pu-
bertatē p̄t eis substitue si moriāt sū li-
beris. A. Ibē eēt si moriāt cū liber. C.
de ipuber. a. alijs substiti. l. heres a. l. se-
d. tū salua eēt legitima ut seq̄t̄. B. Et itel-
ligi. substitutio deducta legitima filioz
a deducta q̄rta totiq̄ s. z. trebellianiz
ca. quā deduct̄ q̄libz institut̄ heres. cui
aliq̄ substitui. A. s. vulgarit̄. a. p̄ pub̄-
tatē instituti. v̄l eēt cū accipit hēditatē
p̄ fidei cōmissū ab instituto hēde. q̄ a te-
statorē suat̄ eēt hēditatē alteri restitue
ut in c. raynuat̄ de q̄r. D. ut eēt de tes-
ta. raynuat̄. Et de hac mā ista sufficiat
ant. a. q̄ dicta sūt s. hereditas.

Testamentū. iij. q̄n̄ ad executōz
Vt testator hēdibz suis p̄ te-
stamētū penā iponē si nō paru-
erūt volūtati sue. R̄o Sic ut i Insti. de
le. q̄ pene. dū tū q̄s testator p̄cip̄ n̄
sit turpe l̄ inhonestū. ff. de cō. insti. q̄ dā
A. Et ibē hē in dicto. q̄ pene ad fi. D.

Per quē cogē heres testm̄ siue vo-
lūtate defuncti adimplere. R̄o Hēdes is-
ta anū cogēdi sūt p̄ ep̄m adimplē. a. si
neglexerūt. tūc ip̄met ep̄s exeq̄t̄ eēt e-
nos q̄dē. a. c. si hēdes A. vbi s. si here-
des iussa testatorē nō adimpleuerūt. ab
ep̄o loci illi. ois res q̄ eis relicta ē cas-
noice in fōica. cū fructibz a ceteris emo-
lumentis. ut vota defuncti impleat̄ a de
termino anni. a. q̄ ep̄s p̄ se exeq̄tur

habet in dicto c. nos. a incipit iste as
nus a tpe amonitōis fm hōf. a in sū-
li. ij. ti. v. q. cxj. B Nec obstat si forte
testator indixerit ne ep̄s se intro mit-
tēt. e. tua A. Idē i. deā q. cxj. f. hōf.
a. co. ti. q. xvij. fm rap. a glo. B

Vtz defūct⁹ sentiat detrim⁹ qz tar-
dāf elemosine q̄s legauit. R. f. tbo.
in q̄libz. Di. cōdū qz q̄tū ad meritū ele-
mosine nullū detrimtū patit ex p̄di-
cta tarditate maxie si q̄tū in ipso fu-
cām adhibuit ut hōmōi e. fine cito dā-
rēt qz meritū p̄cipalt ex volūtate et
intētōe depēdet. S; q̄tū ad effectū ele-
mosine patit detrimtū. nō qdē ut pro
hōmōi tarditate puniat s; qz remediū
ei nō adhibet dū suffragia differūt
q̄bz plimū iuuare? A. Idē in sū. co. ti.
q. cxij. B. Silt nō patit detrimtū si dif-
ferat restitutio quā ip̄e mādauit fici-
a lic; tarde in morte tū fēt qd potu-
t. A. Lic; s; casu nō grauef q̄ ad dānas
tōe; puto tū qz facta restitutōe atq;
a pena absolua? sic in crōmē minor
legif. de qdā q̄ impediē ab inḡssu
padiis: quousq; facta fuit restitutio
ad quā tenebat. B

Vtz executor debeat retardare dis-
tributō; elemosinar ad s; qz res de-
functi meli⁹ vōdant. R. f. tbo. in q̄
libe. Di. cōdū qz in mora modici tēpis
nō videt eē magnū piculu; Vñ si exe-
cutor p̄ modici tēpis elemosinas dāe
differat ut rebz defuncti meli⁹ vōdit
amphores e. finas dare possit lauda-
bile s; facit. Si xō cōtratio p̄ multuz
tēpis differat e. finas distribue ut i mo-
dico āptiores e. finas faciat: n̄ videt eē
sine culpa. qz forte defunctus interū a
purgatorio liberat in q̄ dū ipse eēt:
remediū suffragioz maxime ei nōca-
riū fuit. Hoc at̄ relinq̄t prudētis ex-
ecutoris examini. ut s; cōsideratis dis-
latōe tēpis a cōditōe p̄sone. q̄ diti⁹ v̄l
tardi⁹ hberanda est. a etiā q̄ntitate
augm̄ti e. finaz faciat qd viderit expe-
dire defūcto. A. Idē in sū. e. t. q. cxij.
B. De legatis alia qdā hēs s; legatē.
Quid si de plibz executoribz testam̄

ti vñ moziat. v̄l est in remotis v̄l n̄
vult exeq. R. f. Ali⁹ p̄t executōe; imple-
re. n̄ testator ali⁹ exp̄sserit. ex. e. Re-
ligiosus. li. vj. Vtz religiosus possit
eē executor testam̄ti. hēs s; Religio. j.
f. penl. A. Predictis adde qd s; in
Insti. de acti. f. Itē mixta. videt; qz q̄
relicta ecclesiā v̄l alijs venerabilibz
loci dare distulerit. vsq; dū in iudi-
cōe: ipsū relictu dare expellit. a ali-
ud tantundē p̄ pena. B

Testis .j. Quis possit eē testis
siue q̄ cōditōes req̄rāt in teste.
R. f. p̄cipalt qdē req̄rūt q̄ in
hīs s; hīs dicit. (Cōditio. sex. etas
discretio fama Et fortuna fides in te-
stibz ista req̄res) Al. Hoc fuit dē; gof.
q̄ etiā dicit qz regularit oēs p̄nt eē te-
stes q̄ nō p̄hibēt. ut in sū. li. j. tit. v.
q. dxxvij. B. Dūo ḡ req̄rūt cōditio. sex;
ut nō sit seru⁹ qz seru⁹ n̄ recipit ad te-
stimoniū. C. co. l. qm̄ hberit. s; a seru⁹
sepe metu dñantē: testimonium sup̄ri-
mit veritatē. e. s; v. sig. fo. 9. f. testes
iij. q. iij. f. Itē i. criminali. iij. q. v. Ac-
cusatores. Fallit tū s; au; defacto sui
q̄ n̄ non tū p̄ dño v̄l tra dñm. ut in
f. Itē in criminali. xer. Itē serui. A
ut si p̄ seruū aliqd̄ dicat depositū vel
cōmodatū fm Glo. Itē qz etiā addit
Et sic viles p̄sone recipiūt. vbi de fa-
cto eaz agit. Et idē videt in l. seruos
C. co. Itē et si deficiūt alie p̄batōes
admittit etiā seru⁹. sed cū tōm̄t fm
Gof. ut in dicta. q. dxxvij. B. Secun-
do requirit sexus qz femina non ad-
mittit ad testimonium in causa crimi-
nali. xxij. q. v. mulierē. n̄ cū de cri-
mine ciuilit̄ agit. tunc em̄ admitti-
tur etiā tra clericos. ex. co. qm̄. a cō-
tam literis. A. Itē admittit mulier
in causa criminali cū agitur p̄ inq̄si-
tōnem. ut notat glo. in dicto c. qm̄.
B. In ciuilibz admittit. xv. q. iij. f.
ex. co. s; dō admittit etiam in testamē-
tis. ut in insti. de testamen. f. testes.
A. Itē qd hic. nota in dicta q. dxx-
vij. B. Et nota qz mulieres causa fe-
rendi testimonium nō debēt iuite ad

iudiciū trahi sed cū nācariū fuerit testimonium eaz iudex in expens p duce
tis mittat tabellioz aut alia psonaz
idoneā. vñ si hoc iure prohibēte ī casu n̄
possit psona ipse vadat. vñ si n̄ dece
at ire aliū mittat. Hoc explicitē hēf
de iudi. m̄keres. lib. vij. Tercio requir
etas. Nā in civilibz nō admittit̄ mi
nor. xiiij. a. m̄. iij. q. iij. c. j. In c̄mina
lib. x. nō minor. xx. ut ibidē d̄. Et in
criminali. v. Itē in testimonio. Q̄to
requir discretio qz nō recipit ad testi
monio furiosus siue mēte capt⁹. A. n̄
tpe iudici intualli. ut i. Et nec furiosus
de q. j. d. sicut nec ad iudiciū. iij. q.
vij. Et tua. qz nō est opus siue mēt. ff.
q. testa. fa. pos. l. q. testamto. Et nec fu
rius. Q̄to requir fama. Nā infam
mes a testimonio repellit̄. ex. de test. co
gē. p̄terea. Nec p̄dest p̄na. qz l. aias
p p̄nam saluare possim⁹. infamia t̄n
nō possim⁹ aboleve. ij. q. iij. c. hic col
ligit̄. Nā a act⁹ legitimi sūt infamibz
int̄dicti. ex. e. lic. ex q̄dā. a i glo. ibidē
Et h̄ intellige si p̄n̄ fuerint in itegz
restituti. iij. q. iij. Et in c̄miali. v.
Itē. l. i. i. q. iij. p̄uacatoz. i. si. Itē
ad d. v. cē testis siue oī infamia qz si
guata fuit ei⁹ opinio ad testimonio
admitti nō d̄. ex. de excep. dem. q. ij.
q. vij. testes. a p̄cipue in criminali cā
ex. co. testimo. Itē d̄. cē siue c̄mie
Nā c̄miosus repellit̄ ab oī testimonio
q̄diu in c̄mie p̄seuat. Si x̄o sit emē
dat⁹ nō repellit̄ in cā civili. A. nisi eū
fuit comitata infamia. vñ fuit p̄u
tus. ut in dicto. c. testimonio. Sed in
criminali tal repellit̄ si de c̄mie fucāt
p̄u⁹ dicit⁹ vñ c̄fessus vñ nūc p̄ excep
tōz. diuincat vñ guata ē ei⁹ opinio
qz aliqñ sic fuit repulsus. A. l. x̄o q̄ emē
dat⁹ ē recipit̄ cē i criminali. A. si cū de c̄
mie agit dicit̄ ut in dco. c. testimonio.
A. l. i. criminali cē p̄ p̄māz repellit̄ si cō
uicat ut dictū ē in dco. c. testimonio. B.
Hec oīa in p̄dco. c. testio. cū h̄is q̄
ibi notā. Sexto requir fortuna. s. an sit
louples l. egen⁹ vñ luti cā qd̄ faciat
Hoc iudici cōsiderādū est. iij. q. iij. te

stes. v. Itē testio. Septio requir̄ fides
qz infidel̄ s̄ fidelē nō admittit̄. ij. q. vij.
si hetic⁹. xxij. q. iij. ipa pietas. A. p.
fidelis at bene admittit̄ testimo. in
fidelis s̄ fidelē. Et sicut p̄ infideli s̄ infid
delē. dicto. c. si heretic⁹. B. Nec ḡ sūt
p̄ncipalia in testibz cōsiderāda. Sūt et
alia qdā cōsiderāda q̄ hic stati sequū
Duo videt̄. vñ sit inimic⁹ ei⁹ at̄ que
dat testimonio vñ amic⁹ ei⁹ p̄ q̄ testi
fica. iij. q. iij. testes. ver. idē qm̄ pso
na Itē obscuria ignoti nō admittit̄
vñ solū admittit̄ cū tōm̄tis aut ver
beribz. ut in Autē. co. Et sanam⁹. A. Et
ibi p̄ qz h̄c obtinet̄ qñ ex aliq̄ dicitu
ra dubita. de corruptōe. B. Itē nec ex
ecutores negotioz a paratores q̄ in
ipsa cā fuerit actōes. vñ r̄sales. ex. e.
insup. Imo cē q̄ fuit parator vñ ad
uocat⁹ in p̄on iudicio suo nō recipit̄ in
testē i cā appellatōis. ex. e. rōna. li. vij.
Vñ qz possit admitti ad testimo
nio in sua cā. R̄o. Nō. neqz p̄ncipalit̄
neqz sedano. C. co. l. oībz. Vñ venditor
in cā redēdite nō admittit̄ p̄ emptore
qz cā p̄ venditorē cē vide. neqz venditor
in cā pignoris p̄ creditore. ff. de app. l.
ab exco. Et alio cōdenato. fallit̄ h̄
in legatarijs a fidei cōmissarijs q̄ ferūt
testimonio in cā testamti cū agi. de hē
ditate n̄ delegat. a fidei cōmissis suis.
Dñ t̄n p̄nt scribi a cē testes in eo tes
tamto in q̄ aliqd̄ eis legatū ē. C. de te
sta. l. dictatibz. Itē fallit̄ in collegijs
a corpibz in q̄bz singlares eoz p̄sone
p̄ cā vniūsitatis ferre p̄nt testimonio.
xiiij. q. ij. si p̄ prudētiā. ex. co. insup. a.
c. cū nūc. Et hoc idē qz cause vniūsit
tis n̄ sūt singloz. a si cōmodū cōfigat
singlos. ut. xij. q. ij. q̄ maūmittit̄ a is
tellige si fuerit actōes l. r̄sales i ipa
cā. ut in pre. dictū ē. A. a p̄ba. in di
cto. c. insup. Et idē qd̄ in hoc. Et not. in
dicta. q. d. xv. vij. B.

Vñ in cā cōi duoz alē admitti de
beat ad testimonio. R̄o. Nō. qz cā cōis
duoz vtriusqz ē. ar. ff. de ritu. nupt. l.
i. Et idē in socō c̄mis a p̄ticipē. iij. q.
iij. Itē in c̄miali. v. Itē liberi. ex. co.

Nā in testimonio plures requiruntur
Testamtu . j . f . iij . Itē in donatōibz cā
mortis requiruntur q̄ testēs . C . de dona
tōe cā mort . l . fi . a in codicillis . C . de
codicillis . l . fi . in fine . Silt requiruntur q̄
q̄ testēs A . rogati . ut in dca . q . dxx
vii . B . q̄n debitor vult pbare solutu
debitū q̄d in sc̄ptis fuit factū . C . eo . l .
testiū . A . a ibi p̄ q̄ silt p̄t h̄ p̄ bai p̄
aliā sc̄pturā . a si illa sc̄ptura amissa
fuerit . p̄ta amissa a solutio p̄ pau
ores testēs p̄ bai . B . Itē requiruntur quatuor
testēs cū dāt ad reprobandū istā . ar .
ex . de fide instru . cū iohes . Itē 3̄ q̄sdā
psonas ut in . f . se . 82 . A . dictū . c . cum
Ioh . nō videt b̄n pbare s̄ ad q̄d alle
gat h̄ in ar . fact̄ dicta . l . testiū . B .

Vt̄ extra aliq̄s p̄sonas requirantur ma
ior numerus testiū . R̄ . fm Tbo . ij . ij .
q . lxx . Sic . ij . q . iij . p̄sul . A . v . eps car
dinal̄ fm glo . in . ca . p̄sul . ij . q . iij . et
Gof . ut in dicta . q . dxxvii . B . nō dā
net nisi . lxxij . testibz . Presb̄r at̄ car
dinalis . nisi . xliij . testibz . Diaconus
cardinalis . vobis . rōme . si . xxvii . tes
tibz . Subdiaconus . acolitus . exorista . le
ctor . hostiari . nisi . viij . testibz . Et h̄z
locū sp̄alt̄ in epis p̄biteris . diaconi
bz et clericis eccl̄e romane . p̄pter eius
dignitatē . a hoc triplid̄ vōe P̄rio q̄dē
q̄ in ea tales institui dūt q̄z sanctita
ti plus credat̄ q̄ multis testibz . Sec̄d̄
q̄ h̄oies q̄ h̄nt de alijs iudicare . sepe
p̄pter iusticiā multos adūsarios h̄nt
v̄nā nō passim credēdū est testibz . Itē
eos nisi magna multitudo cōueniat .
Terc̄o q̄ ex dēnatōe alicui⁹ eoz̄ deo
garef̄ in opimōe h̄oim dignitacia au
toritati illi⁹ eccl̄e . q̄d est piculosi⁹ q̄
in ea tolerare aliquē pctōrē nisi valde
publicū de q̄ graue sc̄datū onaf̄ . A
Predictis adde q̄d 82 in . l . j . ff . eo . s . q̄
iudicos sufficētē numex̄ testiū mo
derēt̄ a eū solū numex̄ testiū quē ne
cessariū eē putauerūt euocari patian
ne effrenata pt̄ate ad v̄rādos h̄oies
supflue multitudo testiū p̄trahatur
Et regularit̄ effrenata multitudo vis
det̄ si excedit numex̄ . xl . ex . eo . cū cāz .

Qd̄ t̄n videt̄ relinq̄ arbitrio iudic̄ h̄z
exigētā cāz . cū sit indēminatū . ext .
de offi . deleg . 8 . caus̄ . Et sentit glo . in
dicto . c . cū causam . B .

Testis t̄rio . q̄tū ad actū testifi
candi . Vt̄z testis q̄ se subscri
bit alicui negotio p̄iudic̄z sibi
R̄ . Si sc̄iēter h̄ facit p̄iudicat sibi ita
q̄ extra illud nō p̄t̄ postea reclamare
q̄ approbasse p̄sumit . Sec̄d̄ si scribit
bit nomie alieno . q̄ p̄ hoc nō intelli
git̄ assentire ut nota . ex . de h̄is q̄ sūt
a p̄la . fine . ofen . ca . q̄to . A . Clari⁹ hoc
notat glo . in . c . fi . q̄s p̄biteroz̄ . ex . de
re . eccl̄e . nō alie . Et̄ā nō . in . sū . li . ij . t .
v . q . dxxvii . vbia addit̄ . Et ex h̄ col
lige q̄ nō fit p̄iudiciū alicui si aliq̄d
fit eo p̄ntē a nō extradiētē . n̄ aliq̄d si
gnū debeat assensus assumi . B .

Quoties p̄nt testēs p̄duci R̄ . Tres
t̄m p̄ductōes fieri p̄nt in causis eccl̄as
ticis v̄l diuitibz . h̄ nō q̄rtāz nisi iuret
q̄ nō didicent̄ testificata . A . nec p̄ se
nec p̄ aliū a q̄ nō p̄ volū v̄l p̄ artē q̄r
tā p̄ductōe . petat̄ . h̄ q̄ q̄s vult de no
uo p̄ducere p̄iudic̄e nō potuit . ex . eo .
v̄ltra . tērdā . B . Q̄nta nullo mō credi
tur . ext . eo . in causis . Et h̄ intelligas
nisi aliq̄s testiū in p̄mis p̄ductōibz
ipedit̄ fuisse . nā pbato ipedit̄to sine
aliq̄ sac̄o dabi⁹ aha dilato eē cōtestiā
fm . Immo . Et sic intellige . ex . eo . v̄ltra
tērdā . A . Itē in sū . e . t . q . dxxix . h̄z . Dof .
q̄ dant̄ sic loq̄t̄ . Et h̄ intelligas si i p̄
ma p̄ductōe sc̄da a tērdā p̄dux̄t aliquē
testē . A . h̄ si ipedit̄t̄ fuisse in p̄ia . sc̄da
tērdā pbato ipedit̄to sū aliq̄ iuram̄to
dabit̄ sc̄da dilatio . sic a cōtestiā v̄l mil
lesiā . fm d̄m̄ meū . Immo . q̄rtū . Et sic
intellige . ex . eo . v̄ltra . B .

Quot sūt q̄ tollūt copiaz pbādi p̄
testēs . R̄ . fm Gof . Quatuor . Videt̄z
publicatio attestatōnū . ex . e . de testi
bz et c . int̄iavit̄ Itē renūcia⁹ sū cōclusio
ex . e . firmitat̄ . Itē q̄rtā p̄ductio . ut i p̄
ce . f . Itē numerus testiū effrenat⁹ ex .
e . si q̄ h̄caueit̄ . a . c . cū cāz . A . Itē in dca
q̄ dxxix . Et de h̄ v̄ltimo dictū ē ad h̄z
nē p̄cedentis . c . in additōe . B .

Vt testis teneat iurare a q̄liter.
 R^o Nulli testi q̄ntecūq̄ religiois sit
 credif nisi iurauerit. ex. eo. nup. Dōt
 tñ remitti iuramētū de consensu p̄tū. ex.
 eo. tuis nisi in cā m̄io mali. qz tūc n̄
 confessioi iugū sta. ex. de eo q̄ gno.
 sang. v. sic. sup. eo. Et iurabūt ta.
 ctis sacrosanctis euāgelijis n̄ eēt ep̄s
 q̄ iurabit solū p̄positis euāgelijis. ex.
 de iura. calū. c. si. A. Jdē in sū. eo. t. q.
 d. xxxi. fm. Host. q̄ eēt idē dicit de sacdo.
 te. s. q̄ nō tāgat sancta euāgelia iur.
 rādo sic nec ep̄s. Alij at ut ibi p̄. di.
 cunt h̄ sp̄ale in ep̄o. Veritas est q̄ de
 ipso tm̄ loq̄f dicitū c. finale. B.

Sed qd debz testis iurare. R^o Debz
 iurare q̄ dicit totā veritatē quā no.
 uit de illa re. iij. q. ix. hortam. a q̄ nō
 admisceat falsū nec aliqd de suo ad.
 iudat. iij. q. ix. pura. Jdē addit de q̄rū
 dā consuetudine q̄ nulli pandet testio
 mū. a. hoc. bñ. iij. q. iij. f. Item in cri.
 minali. xer. Jdē q̄ falso. ex. eo. stratni.
 tal. A. Jdē in dicta. q. d. xxxi. h. h. B.

Quid iurāt testes qñ pcedit p̄ in
 q̄sio. R^o Si fiat inq̄sio tra psonā
 singularē de aliq̄ crimine: iurat testē
 q̄ sup illo dicit plenā veritatē. ex. de
 fimo. lic. hēli. Si vō fiat inq̄sio sup
 statu ecclie iurat dicē veritatē de oibz
 q̄ scit v̄l credit in ecclā reformāda ex.
 ceptis dico occultis. ex. de accu. olim
 v̄l iurat q̄ r̄ndebit veritatē ad intro.
 gata. ex. de accu. cū dilect. Et intelli.
 ge q̄ occultuz hic d̄z crimē q̄s nō est
 manifestū. v̄l de q̄ aliq̄s nō est infam.
 at. R̄a si de occultis de q̄bz nō pre.
 cessit infamia aliqd dixerūt testes: n̄
 valebit dictū eoz. A. eēt si duo v̄l plu.
 res sciuerūt crimē a iuramēto affirmēt
 ut in c. q̄s seq̄. B. ex. de accu. inq̄sio.
 nis. ut et T. h. dicit in se. x. f. q̄ in d. p̄.
 Vt h̄. A. Jdē in sū. li. iij. ti. xxxi. q.
 vj. xer. forma at. c. l. vbi etiā addit
 fm. Vl. Occulta at hic vocam̄ nō so.
 lū secreta confessiois. sed eēt om̄e crimē
 de q̄ q̄s nō est infamat. Scēdū tñ q̄
 si fiat inq̄sio sup certis capitul. tūc
 in iuramēto n̄ apponēt h̄c clausula ex.

ceptis occultis. Sed cū infamia p̄ces.
 serit sp̄aliter de h̄ crimine determinato
 fm numerū dicit testes q̄cqd de hoc
 sciūt v̄l credūt etiā si sit occultū. dum
 mō nō sciat solū p̄ confessionē. Vel si ali.
 q̄s infamat sit de fornicatōe cū hac
 muliere a sup h̄ fiat inq̄sio. v̄l testis
 dicere eēt secretas circūstātiās q̄s no.
 uit eēt si iurauit secretū tenere. Dixi at
 inq̄t determinato fm numerū. qz si so.
 lū de sp̄e criminis ē infamat. tūc n̄ v̄l
 testis reuelare occulta. Qñ at grial.
 fit inq̄sio: tūc si de occultis de q̄bz n̄
 p̄cessit infamia aliqd dixerint testes
 n̄ valebit dictū eoz. nec ille p̄t h̄ erit
 puniēd. dicto c. inq̄sio. Et est vō
 differētie qz cū sup ētis articul. inq̄ri.
 v̄l mittit inq̄sio scit p̄cessisse infam.
 ia. h̄ nō sic in griali inq̄sio. B.

Vt liceat testi aliqd recipere. R^o
 Pro testimonio ferēdo nihil debz recipere
 xij. q. v. nō sane. si tm̄ exp̄sal ab eo
 q̄ cū p̄duat. iij. q. iij. v̄tur. Et si acce.
 pit turpē accepit. a restituet ei a q̄ ac.
 cepit. si ille dederit ad cor. r̄p̄dū testē
 tūc em̄ v̄l dari ei in cui⁹ iniuriā acce.
 pit. A. v̄l paupibz fm ray. Host. at
 dicit qz si pecuniā accepit ut v̄l testi.
 moniū diceret. debz h̄ paupibz erogare.
 ut in sū. eo. t. q. d. xxxviii. Hoc p̄t
 intelligi qñ dās nō redimit veratōez
 suam qz non requirēba. a teste. Et de
 hac materia lat⁹ dictum est s. Resti.
 tutio. j. f. xij. in additōe. B.

Qualiter testis deponere debeat.
 R^o Testis tanq̄ om̄nis psona debz
 dicere puram veritatē quā scit super
 facto. nulla adiecta falsitate. iij. q. ix.
 hortamur. iij. q. iij. Nullus. xij. q.
 v. nō sane. R̄ama sic iurauit. ut s. in
 vj. f. dictum est. z.

Quid cum testis non est de facto
 certus. R^o fm T. h. ij. q. lxx. In te.
 stimonio ferēdo nō debet homo pro.
 certo asserere id de quo certus nō est
 h̄ dubium debet sub dubio proferre.
 et de quo certus est pro certo asserere.
 Sed quia contingit ex labilitate
 humane memoie qz quis reputat se

quod certū de eo quod falsum est: idō cum aliquis cum debita sollicitudine cogitās extitit se certū eē de eo quod falsū est nō peccat mōrtaliter hoc. asserēs qz nō dicit falsū testimoniū p se ex i tentōe s; p accidēs oīra id quod intēdit **A** Jdē in sū. eo. ti. q. clxxxiiij. **B** Prop ter hoc a hmōi solent testes interrogai vñ a quō sciāt et si interrogati de cā sci entie n̄ bicāt n̄ valebit testimo^m iij. q. iij. **¶** Itē sola. a. xxiiij. q. iij. si tēs. et in Autō. de testibz. **¶** Et licz dubū. **¶** Vtz hō teneat ad testimoniū ferre dū. **R**o^o fm Tho. vbi s̄. Distingūduz est. qz si testimoniū alicui? s̄diti re qut autoutate supioris cū in hīs q̄ ad iusticiā ptinēt obedire teneat. nō est dubū qū teneat testimoniū ferre in hīs in q̄bz fm ordinē iuris testi moniū ab eo exigif. puta in manife stis. a. in hīs in q̄bz infamia p̄cessit. Si at̄ exigat in nō manifestis. a. de q̄bz infamia nō p̄cessit: nō tenet ad testi ficādū. **A** Hoc vtz sup̄ crimibz. Sed sup̄ causis pecuniarijs vide^r teneri eē in nō manifestis. **R**o^o fm Tho. **¶** Si xō req̄rat testimoniū nō autoutate supioris cui obedire tenet tunc si q̄dē req̄rat ad liberādū hōiem ab iniusta morte seu q̄cunq; pena vñ falsa infamia vñ aliq; dāno tenet hō ad testifi cādū. a. si ei? testio^m n̄ req̄rat tenet fa cere qd̄ in se est ut veritate denunciet alicui q̄ ad h̄ possit p̄desse. Vñ in ps̄. Eripite paupem a egenum de manu pctōris liberate Et puer. **R**o^o fm Tho. Erue eos q̄ duat̄ ad mortē. Et Ro. i. dig m̄ sūt morte nō solū q̄ faciūt: s; ed̄ q̄ cōsentiūt faciētibz. Vñ di. glo. Cōsen tire est tacere auz possis arguere eos. Sup̄ hīs xō q̄ ptinēt ad cōdēnatōez alicui? nō tenet aliq; ferre testimo niū. nisi cū a supiore cōpellit fm ordi nē iuris. qz circa h̄ si veritas occulta tur: nulli ex h̄ sp̄ale dānū nascit. et si immincat piculū accusatori: non est curādū. qz ipse se in h̄ piculū imicat. **A** Jdē in sū. eo. ti. q. clxxxiiij. Et p̄di ctis Co. rap. cui? etiā dictū fuit qd̄ se

q̄t. Et ibi pz qd̄ clau? addit. qz cū p̄ ter defectū pbatōnū q̄s videt primuz re suā amittere: et p̄uilegiatē p̄sone vñ sac̄dotes cogēdi sūt veritate dicē. **R**o^o fm Tho. q. iij. q. iij. **¶** Si tal est cā in q̄ liceat eis testimoniū ferre. **R**o^o fm Tho. nō licet in cā sanguinis Con. Vl. Et addit glo. rap. qz in odiosis exceptōibz vñ crimī bz nō cōfuecūt testes cōpelli passim lz qūq; cōpellāt. ut in inq̄sitōibz. **B** Ad hoc p̄dicta p̄t facere. **R**o^o fm Tho. q. iij. Quisq; Et in casu p̄dicto de dāno eē sac̄dotes a alij derici a religiosi tenēt. **R**o^o fm Tho. q. iij. q. iij. **¶** Si nō tenēt si talis est cā in q̄ nō liceat eis ferre testimoniū. ut in cā sāguis. ut dēz ē s̄. hōiādiū. iij. q. i. **¶** Vtz liceat hōi testimoniū ferre de hīs q̄ a in secreto cōmissa sūt. **R**o^o fm Tho. iij. q. iij. De hīs q̄ cōmissa sūt hōi in secreto p̄ cōfessōz nullo mō debz testimoniū ferre. qz hmōi nō scit ut hō s; tanq̄ mīster dei mai? est vinculū faciū q̄libz hōis p̄cepto. Circa xō ea q̄ at̄ hōi s̄ secreto cōmittūf: distingūe dū ē Qñq; em̄ sūt talia q̄ statū cū ad noticiā hōis venerūt hō ea manifestare tenet̄ puta. si ptinēt ad corruptōem multitudis sp̄ualez vñ corpālē. vñ in graue dānū alicui? p̄sone. l̄ si aliq; d̄ ali? est hmōi. qd̄ q̄s tenet̄ p̄palaē vñ testificādo vñ denūciādo. Et oīra h̄ de bitū obligari n̄ p̄t p̄ secreti cōmissū. qz in hoc frāgeret fidē quā alteri debz Qñq; xō sūt talia q̄ q̄s p̄dere n̄ tenet̄ vñ p̄t obligari ex h̄ qz sibi s̄ secreto cōmittūf. a. tūc nullo tenet̄ ea. p̄dē eē ex p̄cepto supiorē. qz secretū seruadē de iure naturali. nihil at̄ p̄t p̄cipi hōi cōtra id quod de se est naturale. **A** qd̄ est de iure naturali. ut in sū. eo. ti. q. clxxxv. vbi hoc notāf. **¶** Vtz discordia testium infirmet te stimoniū. **R**o^o fm Tho. vbi s̄. Discor dia testium in aliquibus p̄ncipalibz circumstantijs que variāt substātiā facti: puta in tempe vñ loco vñ in per sonis de quibus p̄ncipaliter agitur aufert efficacā testimoniū. quia si di scordant in talibus: vident̄ singula? **Q. i.**

res esse in suis testimonijs a de diuis
 sis factis loq. puta si vn9 dicat hoc fa
 ctū ēē tali tpe v'l loco alij alio tpe v'l
 loco nō vidē de eodē facto loq. Itē tñ
 p̄iudica2 testimonio. si vn9 dicat se
 nō recordari: a alij asserat de terminas
 tū tps v'l locū. Et si in talib9 om̄ino
 nō discordauerūt testes actoris a rei
 si sint eq̄les numero a pares dignita
 testa2 p̄ reo. qz iudex facili9 d3 ēē ad
 absoluendū q̄ ad cōdemnādū: nisi
 forte in causis fauorabilib9 sicut in
 cā libertatis a hm̄oi. A. ut est cē cā
 m̄imonij. dotis a testam̄ti. cē de sen.
 et re. iudi. c. fi. Si 3o testes sint ineq̄
 les tūc iudex inq̄ret veritatē fm̄ aditi
 ones q̄ statū s̄sequūt. P̄ 2o q̄ facit. iij
 q. iij. c. Itē in crim̄iali. 3o. Itē testiū
 B Si 3o testes eiusdē ptis dissensēt
 debet iudex ex motu sui animi p̄ape
 cui p̄ti sit stādū v'l ex numero testiū
 v'l ex dignitate eoz v'l ex v̄ditōe ne
 goij a dictoz. Multo at̄ magis vn9
 testimonij repellit: si sibi p̄i diffidat
 inrogat9 de visu a scia. nō at̄ si diffi
 dat inrogat9 de opinōe a fama. qz
 p̄t fm̄ diuersa visa a audita diuersi
 mode motus ēē ad r̄ndendū. Si 3o sit
 discordia testimonij in aliq̄b9 arcū
 stātij nō p̄tinentib9 ad s̄stātā fa
 ctū: puta si tps fuerit nebulosū v'l se
 renū. v'l si dom9 fuit picta aut nō: v'l
 aliq̄d hm̄oi. talis discordia nō p̄iur
 dicat testimonio qz hōies nō cōsue
 rūt circa talia multū solitari. vñ fa
 ctū a memoria elabūf. q̄nimo aliq̄
 discordia in talib9 facit testimonij ac
 dibilib9. ut dicit Cris. sup̄ Math. qz si
 in oib9 concordarēt etiā minimis vide
 rēt ex cōdicto eundē sermonē p̄ferre
 q̄ tñ prudētie iudicis relinq̄f discer
 nendū. A. P̄dicta cē latus a diuisis
 verbis notāf in sū. e. ti. q. dxxxvi. f. 3
 Vl. a. Nos. vbi cē addit qz testis p̄t
 corrigere dictū suū in cōtinēti. nō aut
 ex intuallo. ex. de testi. cogen. p̄terea
 Itē qz si ad reprobandū dicta porū
 testiū inducant secūdi testes: optet
 istos sc̄dōs plures eēā longe melio9

ris fame q̄ sint p̄mi. qz p̄t publicas
 tionē attestacionū magis p̄sumi2 de
 subornatōe testiū q̄ an. cē de p̄ba. li
 cot. f. vlti. Itē qz si neut̄ possidet rē et
 vterqz petit eā ab aliq̄ extraneo a te
 stes iā dicto mō sunt pares: diuidat
 res si p̄t. sicut fuit iudiciū salomois
 int̄ meretrices. iij. R. iij. a. ex. de p̄sū.
 afferre. S; si nō p̄t diuidi: p̄t iudex f̄
 tificare a dare cui vult. ar. ex. de pro.
 c. i. Itē qz si testes tradidit instiō
 sp̄ testes p̄ualent instiō nisi i hīs q̄
 melius p̄bat p̄ instim̄ q̄ p̄ testes. ut
 f̄m̄a lata. a arbitriū a cōmissio facta
 iudiciā. a nisi i muētario publico cō
 fecto. tra q̄ nō admittit testes. a si
 in instiō i q̄ mulier cōtref se recepisse
 pecuniā p̄ fiduciā. c. ad velley. a. l.
 antiq̄. Sed certe ista. l. n̄ videt p̄baē
 id ad q̄ allegat. Dñ at̄ videt qz q̄ ad
 acta iudiciaria instiā p̄ualeat testi
 b9 a; dicta acta de n̄citate debeāt in
 scriptis redigi. vñ soli testes ad eoz p̄
 bat9; sufficē nō videt ex. de p̄ba. qm̄
 Itē in d. cā. q. dxxxvi. f. 3; eodē. qz
 o; ad min9 p̄ q̄tuor testes reprobe
 tur instim̄. qz istim̄ obtin; v̄cē duoz
 testiū. a tabellio eq̄poller v'l ē maior
 vno teste. B

Quid de teste falso. R. fm̄ Tho. ij.
 ij. q. lxx. Peccat mōst̄ inq̄ntū p̄iur9
 est. a inq̄ntū facit tra iusticiā. de q̄ ē
 sp̄ale p̄ceptū in decalogo. a talis in
 dubitat̄ tenet ad restitutō; oim̄ q̄ p̄
 xim9 ei9 amiserit p̄ ei9 testimo. xiiij
 q. v. nō saue. a. q. vi. si res aliena. a
 ij. q. i. notū. A. Meli9 facit c. fi. ex. de
 iureiu. Et p̄dictis Cō. Ray. a. Nos. ut
 in sū. eo. ti. q. dxxxvi. B

Timor. vtz sit p̄cē; R. f. 3; tho.
 ij. ij. q. dxxxv. Timor p̄cē; ē f. 3;
 qz ē inordinat9 put. s. fugit q̄
 nō est fm̄ vō; fugiendū. Nec at̄ inor
 diatio f̄ioris q̄nq; cōsistit in solo appe
 titu sensituo nō sup̄uācēte cōsensu rō
 nal̄ appetit9; a sic n̄ p̄t eē p̄c̄m̄ mō
 le: s; solū veniale. Qñq; hoc inordi
 tio f̄ioris p̄tingit vsq; ad appetitū rō
 nale q̄ d; volūtas q̄n sc; volūtas

refugit aliqd ex libero arbitrio non
fm vōez. a talis inordinatio timoris
quāq; est pctm̄ mōrle. quāq; veniale.
Si em̄ q̄s ppter timorē q̄ refugit piau
tū mortis v̄l q̄d cūq; aliis tpale ma
lū sit disposit⁹ ut faciat aliq̄s phibiz
tū v̄l p̄mittit aliq̄s q̄d est p̄ceptū
in lege dīna talis timor ē pctm̄ mōr
le alio q̄n veniale. A. Jdē in sū. h. iij.
ti. xxxiij. q. cclxij. B.

¶ Vtz aliq̄s timor excuset a pctō R̄o
fm Tho. vbi s̄. Sicut p̄tractū est tiz
mor intantū habz vōez pcti in q̄tū est
ōtra ordinē vōis. Ratio at̄ indicat q̄
dā mala magis esse fugiēda q̄ alia.
sicut magis est fugiēda mors corpa
lis q̄ amissio rerū Vnde si q̄s ppter ti
morē mortē latromibz aliqd p̄mittet
aut daret excusare a pctō q̄d incur
reret si sine cā legitima p̄termittis
om̄ibz bonis pctōribz largire. Si q̄s
vō incurrat mala magis fugiēda. ut
puta mala aīe. v. pctā. fugiens mala
corpis puta flagellā v̄l mortem. aut
mala exteriorū rerū puta dānū pecu
nie A. etiā magis q̄ dānū corpis. qz
magis sūt timēda mala aīe q̄ corpis
et mala corpis plus q̄ extrinsecariū re
rū fm eū. Tho. a. in sū. eo. ti. q. cclxij
vbi hęc notant. B. nō excusat totalē
a pctō. diminui. tū pctm̄. qz min⁹ vo
luntariū est. naz ex timore impomē
q̄si q̄dā nēcitas. Vñ phus hmōi q̄ si
unt ex timore dicit eē nō simplē volū
taria. s̄ mixta ex voluntario a inuo
luntario.

¶ Vtz intimiditas sit pctm̄. R̄o fm
Tho. ij. q. cxxvj. Intimiditas p̄t
ōtingere triplē Vno mō quā q̄s min⁹
timet mortē q̄ debeat v̄l aliq̄ mala tē
poralia p̄t hoc qz min⁹ debito amat
bona eis cōtra. sed qz nihil eoz time
at nō p̄t ex tali defectu amoris cōtin
gere. A. s̄ ex causis subseq̄ntibz. ut ī
sū. eo. ti. q. cclxij. vbi hęc nota. B. Se
cundo p̄t intimiditas cōtingere eo qz
q̄s extimat mala opposita bonis que
amat sibi supuāre nō posse Q. s̄ quāq;
cūgat ex supbia animi de se p̄sumt.

a alios cōtēnentis fm qz Job. xli.
fact⁹ ut nullū timeret om̄e s̄blime
videt. Tercio cōtingit ex defectu vōis.
sicut phs dicit. iij. ethicoz. qz cōtē p̄
ter stulticiā nihil timēt Vñ p̄ qz esse
impavidū est viduosū. siue causet ex
defectu amoris siue ex elatōe animi.
siue ex stoliditate q̄ tū stoliditas ex
cusat a pctō si sit oīo inuincibilis. De
matēia timoris qz v̄. Vis. a. s̄. met⁹

Torneamentū. Torneamēta di
cūm q̄bz milites ex v̄dicto cō
uenire solent. a ad oñsionem
viriū suaz a audade temē cōgredi. eē
eo. c. j. A. Vñ mortes hominū a aīaz
picula sepe pueniūt. ut ibi. Et sic vi
dēt qz q̄literāq; fiat talis piculosus
cōgressus ad oñtatō; viriū v̄cēt a iu
re torneamētū hęc forte ī dūis p̄tibz
dūisimode nūcupet. Nā nō est curādū
de vocabul. s̄ de rebz a de rōne legis.
ut in c. itelligētia. eē de ver. fig. cū ed
in penalibz p̄cēbat ad s̄fīa vbi ē eadē
vō ut s̄. sortilegiū. ij. q. vij. i. addi. B.

¶ Vtz torneamēta facē sit pctm̄. R̄o
fm Tho. Tales mōrē peccāt qz faciūt
ōtra phibitō; ecclē. ex. eo. c. j. Si at̄ nō
eēt phibita fierēt cā discēdi v̄sū ar
moz ad impugndū infideles. a ob de
fensō; p̄rie v̄l reipublice nō eēt pctā
Sed intellige fm hōs. qz phibēda sunt
quā mortes a corpis a aīe imineāt in
eis. Nā d; cogitare s̄ eueniē posse. ff.
ad. l. acq̄. l. q̄ occidit. ff. in hac. a. ff.
locati. l. si q̄s domuz. Et lud⁹ nor⁹ in
culpa ē. ff. ad. l. acq̄. l. Nā; lud⁹. a si
q̄s eos ludos appellet ex q̄bz crimina
cōiūt ut in phemio. ff. ac̄. si. A. Propt̄
has cāl satis p̄ qz hęc de se illata sūt
eē si ab ecclā nō phiberēt ut a sentit
Hosti. a Goff. hic; Wil. ali⁹ dixerit.
ut in sum. ti. ij. ti. ij. q. ij. B.

¶ Que pena pugnatiū in torneamē
tis. R̄o fm Ray. Pena est qz si aliq̄s
A. s̄ qui exercet tale torneamentū ut
in sum. eo. tit. q. iij. vbi hęc habentur
Jdem videtur et si nō exercet sed au
xilium in illo p̄stet. seu eius exercitio
in aliquo se immisceat. ut in ff. se. B.

ibi aliquē occiderit et casu: re hominis
ad hanc irregularitatis erit. qz ludus talis
noxius est a illicito. a idō qd ex eo
sequit̄ imputādū est. ar. de p̄sump. c. j.
a ex. de homicidio. c. si. Itē q̄ in torz
neamēto moris: nō debz in amitorio
sepeliri. ut s̄. Sepultura. iij. q. j.

¶ Quid de hijs q̄ ad torneamēta ac
cedūt aio pugnādi nō tñ ipsi pugnt
licet aliq̄ ibi occisi fuerūt. R. q. 3. Gof.
Nō optet tales ad ordies pmoueri
eo qz ad rem condēnatā a phibitā ac
cesserūt. Itē Hosti. A. Itē in sū. co.
ti. q. iij. Videt̄ tñ qz aī talibus possit
ep̄s disp̄saw. ut patz s̄. Bellū. ij. q.
ij. in additōe. B.

¶ Transactio est de re dubia a ti
te incerta: necdū finita nō s̄
tuita pactio ff. eo. l. j. A. Itē i
sū. li. j. ti. j. q. j. fm Glo. Ray. B. Litē
aūt intelligas p̄ntē vl futurā. qz etiā
aī litē p̄t fieri trāsactio ff. de ordi. ms
de. l. elegāter. q. si q̄s p̄t.

¶ Vtz trāsactio fit licita in spūalibz
R. q. fm Jmo. Licita est dūmō ex vtē
qz pte tñ spūalea nō tpale intueni
at. ex. eo. statumz a c. decetero. ex. de
dec. ex multiplicā. a c. suggestū. ex. de
rez. pmu. ad qōes. Itē in bñficijs si
petat iure ptatis. puta qz vna ecclā
petit ab alia p̄bendā quā dicit ad su
am collatōz p̄t nē Sed si aliq̄s cleric⁹
petat sibi bñficiū. nō est licita trāsac
tio: eē si vtriqz def spūale. ex. eo. c. stis
tut⁹. Cōpositio at̄ intuenire p̄t. ex. e.
sup. eo. talis scz qz ille cleric⁹ q̄ ius n̄
habz vl nō h̄ie credif pemit⁹ renūdet
iuri suo sine aliq̄ datōne vl eē qz ius
h̄ns recipiat in canonicū sine datōe.
A. Hoc est qz dicta cōpositio sit amica
bilis a gratuita ut in dicto c. sup. eo.
Et idē qd hic no. in sū. li. j. tit. xv. q.
xl. iij. vbia addit fm Hosti. qz si deā
amicabil cōpositio fiat sine autonta
te iudicis p̄sonal est a cū p̄sonis exi
gui? Si aut̄ fiat aī iudicis autoritate
realis est. nisi p̄ iudicē aliis dictū sit
ex. eo. decetero Itē qz trāsactio aliqñ
p̄mis p̄ amicabili cōpositōe. ex. e. ex

literis. a c. veniēs Itē qz licz cōposito
autoitate superioris facta teneat mēo
iure: tñ restitue² ecclā: si ex hoc ḡuiter
ledat. ar. ex. de resti. in into. c. j.

¶ Transitus siue trāslatio q̄b⁹ de
causis p̄t cleric⁹ seculari trāsfi
re de vna ecclā ad aliā. R. q. fm
Ray. Trib⁹ de causis. P̄rio. s̄. cā nccī
tatis. puta p̄pter hostes a hmōi. a in
hoc casu etiā si q̄s autoritate p̄pa trā
seat. nō punif̄ cū cām h̄eat. a cessāte
nccitate debz recupare ecclāz suā. vij.
q. j. Pastoral. Secō cā vtilitatē scz qñ
p̄t eē magis vtilis in alia ecclā. a tūc
p̄t trāsfire autoritate superiorē. vij. q.
j. mutatōs. a tribz c. se. Tercio cā hu
militatis siue scitatis. puta cū trāsfit
ad religiōz. a tūc postq̄ p̄fessus ē nō
p̄t petere primā ecclā. aut rediē ad
seclm. vij. q. j. hoc neq̄. A. Itē in sū.
li. iij. ti. xxv. iij. q. j. B.

¶ Quid si cleric⁹ cā cupiditatis vl a
bitōnis temere trāsfit de vna ecclā ad
aliā. R. q. Debz carere vtraqz. s̄. habita
a ambita. P̄na qz supbe cā cōtēpit.
Secō qz cā auare cupiuit. vij. q. j. si
q̄s ep̄s. a c. abitois. ex. de trāsla. qn
to. s̄. tñ ecclā p̄t cū r̄petē. vij. q. j. n̄
oza c. si q̄s. ho. A. Itē in dicta. q. j. B.

¶ Quō q̄ bz bñficiū cū cura si recipit
sile vacat p̄mū h̄s s̄. Bñficiū. j. q. iij.
Quō eē teneat cleric⁹ siue p̄lat⁹ in be
neficiō residere h̄s s̄. Residētia. q. j. et
s̄. Cleric⁹. j. q. si. A. Et adde qz cleric⁹
sine l̄mā trāsfiēs seu in bñficiō nō resi
dēs put teneat⁹ ipso bñficiō p̄uari si
admonit⁹ se nō cor̄p̄erit. ext. de de
nō resi. c. relati. a no. in deā. q. j. fm
hof. Qd est intelligēdū excepto casu
de q̄ s̄. p̄prime. vicz qñ trāsfit a capit
alā ecclāz cā cupiditatē in q̄ nō videt̄
nccaria admonitio ut p̄tactū est. B.

¶ Quō transeunduz sit de vna eccle
sia ad aliā. R. q. fm Ray. Si est ep̄us
nō p̄t trāsfire sine expressa licentia
pape. vij. q. j. mutatōes. siue sit con
secratus siue electus et cōfirmatus.
ex. de transla. inter corp̄aha. Si vero
sit inferior: a transit ad aliam ecclāz

eiusdē ep̄atus. sic sufficit tacit⁹ cōsen-
sus ep̄i. ar. xxxiiij. q. v. q. v. p̄orē. Si vō
ipse subest inferiori p̄lato a trāsit ad
ec̄cam nō s̄bitā illi tūc cōsensus exp̄s
sus req̄rend⁹ est. ar. l. viij. di. c. ij. et
ix. q. iij. c. quest⁹. Cū at trāsit ad ec̄caz
alteri⁹ ep̄atus necessari⁹ est exp̄sus
cōsensus ep̄i a etiā alteri⁹ si habz aliū
sup̄ se p̄ter ep̄. l. xxj. d. p. totū. l. xxxv.
di. florētū. viij. q. j. ep̄s. de loco. de re
nū. a dmonet. Al. Hoc. c. non videt̄ ibi
hū. Et idē q̄d in hoc. f. notat̄ in sū. e.
ti. q. ij. vbi etiā p̄. q̄d id q̄d seq̄t fuit
dictū glo. ray. B. Hodie tñ de cōsuetu
dine licētia nō peti⁹. Porro de trāsitū
vni⁹ religiōis ad aliā. l. s̄. Religio
v. p. totū. Nota q̄ q̄ tñsit de vna ec̄ca
ad aliā. de minorū ad maiorē trāfire
debz. xliij. di. legim⁹. ex. de trāsla. c. j.
Et tūc aliq̄s p̄elat⁹ s̄. tñslat⁹ cū est
cōfirmat⁹ a obtinuit corp̄alē possessi-
onē. xxj. q. ij. si q̄s iā trāslat⁹ a ibi s̄
notat glo. B. Et tūc nihil debz h̄re cō-
mune cū p̄ori ec̄ca. ut ibi s̄. Sec⁹ si n̄
bz corp̄alē possessiō. xliij. di. si q̄ ep̄i.
Et de h̄ ec̄. c. s̄ elec. cū in cūctis X

Treuca. q̄ tempe treuge bona
sua p̄ mare siue p̄ trā aufert̄
sarcōnis. rapinā cōmittūt. et
ad restitutiōem tenēt a p̄nt punire a
p̄ncipe cui⁹ treuga frangunt. qz fides
etiā hosti seruāda est. xxiiij. q. j. noli.
xxii. q. iij. Innocēs.

Tutela. triplex est tutela. s̄. tes-
tamentariā ut qñ p̄ dat tutorē
filiō in testam̄to. Itē legitima
ut q̄ defer⁹ a lege ut cū null⁹ est tutor
p̄ testam̄tū tūc q̄ p̄rio loco debz succe-
dere huic ab intestato tenet suscipere
tutelā h̄mōi. Itē datiuā. ut qñ nullo
tutore dato in testam̄to v̄l nō extāt
bz cōsanguineis ad tutelā p̄doncis. tu-
dex ex officio suo dat tutorē. Et durat
tutelā vsq̄ ad cōpletū. xliij. anū pupil-
li. a inde incipit cura q̄ durat vsq̄ ad
xxv. anū. A. Dicta differētia tutelāz
ponit̄ cō in sū. li. ij. t. viij. q. ij. s̄. glo.
ray. a. h̄c materia late tractat̄ in Jns.
si. de tute. p. totū cū mult⁹ se. ti. vsq̄

in finē primi libri. B.

Tutela. s̄. fm̄ Jo. d. l. xxxvj. c. si. Nul-
lā cogūt recipere legitimā tñ p̄nt reci-
pere si volūt. ut i dicto. c. si. Et est s̄ p̄i-
uilegiū clericorū qz licet possint succe-
dere alicui ab intestato. n̄ tñ tenēt re-
cipere tutelā licz in layc aliis obtineat
C. de legi. tuto. Autē. sic hereditas A.
Predicta notat glo. i dco. c. si. Nota
etiā in sum. in dca. q. ij. fm̄ glo. ray.
Glo. cō in dicto. c. si. dicit qz clericū nō
p̄nt testam̄tariā nec datiuā recipere. p.
c. Cipanus. xxj. q. iij. q̄d bñ facit. B.

Tutela. s̄. fm̄ Jo. vbi s̄. Ep̄s l̄ mōch⁹
cōvolens nō p̄t recipere tutelā legitima;
ut i autē. de sanc. ep̄i. f. deo at amabi-
les. v̄l dic qz illi autē t̄ce derogat̄ per
i d̄cretū. d. l. xxxvj. puēt. ita qz si vol-
unt possint recipere legitima; s̄ n̄ datiuā
l̄ testam̄tariā. S̄ ad tutelā cōem mi-
serabiliū p̄sonaz oēs clericū l̄ mōchi
tenēt ut i dco. c. puēt. a. l. xxxviiij. d. c.
j. a. c. ep̄s gubernatō. A. Jbi s̄. Ep̄s
gubernatō; pupilloz a viduarū ac p̄s-
grūoz n̄ p̄ seip̄. s̄ p̄ archiep̄s biter⁹ a
archidiaconū agat. Et hic tex. facit
qz ep̄s n̄ p̄t administrare tutelā cō legi-
timā p̄ seip̄. Et ita p̄t intelligi dict⁹.
f. dco. at. P̄ alios at sic. Et ita itelligi
gat̄ c. puēt. vbi cō glo. nōt q̄ in isto
f. h̄en⁹. Nota cō in dca. q. ij. fm̄ ray.
Et addit glo. c. qz mōchi seu alij re-
ligiosi p̄nt recipere tutelā miserabiliū;
p̄sonaz a cō legitima; de cōsuetu tñ p̄lato
nū suoz. a nō al̄s. xij. q. j. n̄ dicat̄. B.

Turpe lucū vide s̄. Elemosina
j. f. v̄l. a. s̄. Restitu. j. f. an̄ pe-
A. et ibi de h̄ lati⁹ i addi. c. B.

Turpe gloria. req̄re supra
Clonayana. Itē de vesti-
bus. f. Vestis. A. a lati⁹
supra. Ornatus. in addi-
tione. B.

Turpe. s̄. ille q̄ habz feudū
ab aliq̄ ut s̄. Feudū.
Elatio virginū. vide s̄. Conse-
cratio. f. j. c.